

דברים שבלב

להתחבר לווי-פיי - כדי להשתמש במכשיר נייד או במחשב צריך שתהיה לו קליטה לרשת אלחוטית, חיבור לווי-פיי. ללא חיבור כזה, המכשיר אולי דלוק אבל הוא לא יכול לעשות שום דבר. העקרון הזה של חיבור לרשת אלחוטית, יכול ללמד אותנו עקרון חשוב מאוד לחיים. בואו ננסה לחשוב רגע על שני סוגי לומדי תורה. האחד, חוקר באוניברסיטה. הוא יושב עם כתיב יד עתיקים ומנסה לפענח את הגישות השונות במחקר להבנת הפסוקים. הוא מתייחס לתורה כטקסט קדום שעליו לפענח. והשני - לומד בישיבה. הוא מברך בכל בוקר את ברכת התורה ומתייחס אליה כמתנה מיוחדת שהעניק לנו ה' בטובו ובחסדו. בכל שנה, בשמחת תורה הוא רוקד שעות עם ספרי התורה. מנשק אותה ומודה על הזכות ללמוד אותה.

לכאורה שניהם לומדים תורה אבל האמת היא שרק אחד מהם מחובר לווי-פיי שלה. למה הכוונה? התורה איננה רק מידע, טקסט. התורה היא אור אלוקי עליון שכדי לקלוט אותו באמת עלינו להתחבר ל'רשת האלחוטית' שלה, להיות חלק, להרגיש מחוברים.

ממה מורכב החיבור? הרב שפירא זצ"ל לימד יסוד חשוב, על פי המנהג לקרוא את מגילת רות לפני קריאת התורה של חג השבועות. הוא הקשה: הרי יש כלל 'תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם', כשיש שתי מצוות או מקדמים את זו שמצויה יותר. ואם כן היה צריך להקדים את קריאת התורה לקריאת המגילה! ובנוסף - הרי המגילה היא מה'כתובים' ומעלת התורה גבוהה ממנה!

אמר הרב: "אלא שכהכנה למתן תורה יש להקדים את מגילת רות העוסקת בענייני חסד. חלק מההכנה ומהרצון לקבל תורה הוא שהאדם ירצה לתקן את מידותיו..."

מגילת רות היא מגילת החסד. במגילה אנחנו לומדים על מידת החסד שהיתה לרות שהלכה עם נעמי חמותה. על חסדו של בועז שונש את רות לאשה וחסדה של נעמי שדאגה לרות כלתה. כשמתחילים עם מגילת רות אנחנו מתחברים ל"ווי-פיי" של התורה. מי שמחובר לחסד לא רק יודע מה כתוב בתורה אלא מחובר למטרת התורה. המטרה שלה היא להפוך אותנו להיות טובים יותר. נדיבים יותר. ישרים יותר.

מידת החסד היא הרשת האלחוטית שמחברת אותנו לנותן התורה!

מתורתו

"ומה ה' אלוקיך דורש ממך, כי אם עשות משפט ואהבת חסד". שאל הגר"א שפירא: למה על משפט כתוב "עשות" ועל חסד "אהבת"? והסביר: במשפט - עיקר העניין הוא היישום שלו, אבל בחסד - הנושא מתחיל כבר מהרצון הנפשי לזה, לאהוב לעשות חסד! זו מידה חשובה בפני עצמה, מלבד עשיית החסד בפועל.

באופן דומה הוא הסביר את מה שאנו אומרים בתפילה: "תורת חיים ואהבת חסד". כשאדם עושה משהו טוב בעצמו יש לו סיפוק והוא מרגיש טוב. אבל מידת אהבת חסד היא לשמוח בעצם קיומו של החסד בעולם. גם כשאדם רואה שהוא עושה חסד לשמעון - הוא נהנה מכך שנעשה חסד לשמעון. זו "אהבת חסד"!

מעשה רב

כשנבחר הגר"א שפירא לכהן כרב ראשי, אמר לאחד מתלמידיו: אתה יודע למה נבחרתי? כדי לעזור ליהודים! אכן, כל ימיו עמל ר' אברום לעשות חסדים עם אחרים, מבלי להתחשב בכבודו ומעמדו.

מעשה שהיה באדם עני, גלמוד ובודד, שהיה מגיע לאכול בקביעות בחדר האוכל של הישיבה. כשסיפרו זאת לר' אברום, אמר: לפי ההלכה כספי הישיבה מיועדים לתלמידיה, ואין רשות לעשות איתם צדקה אחרת. אבל מצד שני - מה לעשות, רחמים על האדם הזה שאין לו מה לאכול. הלך ר' אברום למשרד הישיבה, והתחיל לשלם בקביעות את עלות הארוחות של אותו אדם, מכיסו הפרטי... כל כך הייתה התשוקה לעשות חסד חקוקה בו, עד כדי כך שמילתיו האחרונות לפני מותו, אותן מלמל מתוך ערפול חושים, היו: לעשות טוב... להיטיב לאחרים...

תולדות חיים

באותה תקופה הגיעו אז לישיבה הרב חיים דרוקמן וחניכיו ב"שבט איתנים" ופרק חדש החל בישיבה. שהביא לפריחתה וגידולה עד שנעשתה ל"ספינת הדגל" המגורית. בין הבאים היו הרב זלמן מלמד, הרב צפניה דרווי, הרב יעקב פילבר ועוד, שהיו אז נערים צעירים. אחרים הגיעו עוד ועוד תלמידים, שהיו לחלוצים בהקמת עולם התורה הדתי לאומי, ור' אברום היה יושב ומקדיש את כל כוחותיו להכנסתם בשערי הישיבה ובניית כוחם העיוני.

הם, וכל פועלם ותלמידיהם, כל הדור הציוני דתי שהקימו, הינם פירות של עמלו הרב. עמל שאליו התמסר למרות הקושי הגדול: לכבוש את תשוקתו העצומה לשיח למדני ברמה הגבוהה שלו, ולבנות מהתחלה, קומה אחר קומה, את ילדי ארץ ישראל שבאו להתגדל בתורה. מול עיניו ניצב היעדי: גידול הדור החדש של תלמידי החכמים הארץ-ישראליים. ועבורו הלך בארץ לא זרועה שנים ארוכות עד שניכרו פירותיו.

בנוסף לשיעורים הרגילים בישיבה, רצה ר' אברום להנחיל לתלמידים סברא ישרה בלימוד ועיון עצמאי. לשם כך נקבע שיעור מיוחד בספר "קצות החושן" המפורסם בכוחו להקנות עומק סברא ישרה. ואופיו של השיעור אף הוא היה מיוחד: הוא היה בביתו, ור' אברום לא היה מכין מראש תוכנית לשיעור. התלמידים היו מתכנסים ומשתפים בנושא שעסקו בו בלימודם, ור' אברום היה פותח מיד קטע ב'קצות' שקשור לנושא ומתחיל לפלפל עימם ספונטנית, כשהוא שופע במהירות סברות, קושיות, תירוצים ופלפולים. בונה וסותר, עוקר הרים וטוחנם, ומתדיין בלהט עם התלמידים. שיעור מיוחד ומפורסם זה הנחיל בהם אהבת תורה, הדרכה בצורת הלימוד והיציירה, וכח סברה עמוק וישר.

דברים שבלב

ידוע שהיום הקשה ביותר בשנה מבחינת עבודת ה' הוא יא תשרי. הנחיתה ה(לא) מפתיעה מצליחה לתפוס אותנו מדי שנה לא מוכנים. סליחות באלול, ראש השנה בדבקות נפלאה, עשרת ימי תשובה, והשיא - הרממות ביום הכיפורים. ואז, פתאום - זהו. מה עכשיו? יצאנו עם מטען רוחני אדיר, אבל עם עוד מלווה קטן: יד ביד איתנו, היצר הרע שמו.

לכולנו נכנסות מחשבות שבחייאת, אנו עובדים על עצמנו. כל התקופה האחרונה בה נהגתי בצדקות הייתה כנראה, איך נאמר, הצגה מוצלחת, אבל האמיתיות שלי היא כאן, בשטח, כנוע ומוותר לעצמי. הרי אני לא מסוגל להחזיק כל השנה בתשובה. איך מתמודדים? איך ממשיכים? מה האמת? התשובה נמצאת בשתי נקודות: להכיר מי אני באמת, ולעבוד על התודעה שלי.

מי אני? ר' אברום היה מזכיר את דברי הרמ"א שגם מי שכל השנה נוהג לאכול פת של גויים, בעשרת ימי תשובה שיקפיד לא לאכול. הלכה מוזרה, מה הולך פה? עבודה בעיניים?! הרי למחרת יום כיפור הוא ימשיך במנהג הרגיל, אז מה הקטע? אבל האמת היא, הסביר הרב, שלומדים מכאן שדווקא בימים האלו אדם מגלה את האמיתיות שלו. את עומק הרצון שלו, את השאיפות הגבוהות, את עצמו באמת. ובכל השנה, מה? נו, יש סיבוכים, יש קשיים, קשה להחזיק מעמד והאמת מתחבאת מאחורי הבלבולים והנסיגות. אבל אי אפשר למחוק אותה: בעשרת ימי תשובה היא שבה ומזכירה לנו מי אנו בעצם.

והתודעה? ר' אברום חוזר שוב ושוב מדי שנה טרם יום הכיפורים: "כמה חטאים יש לכם? אתם צעירים, מה כבר הספקתם לחטוא?" הוא לא התכוון רק למיעוט מספרי, אלא להדגיש את ההסתכלות המהותית. איך אני מסתכל על הדברים? לאיזה "מחנה" אני שייך? וצריך לזכור: אני במגרש של הצדיקים. אחרי שהבנתי מי אני, עליי לצרוב אצלי עמוק בתודעה את הרגשת השייכות. לא כמיידה טובה או נקודת זכות אלא כמציאות. ככה זה, אקסימה.

כשאדם מבחין ומרגיש כך. גם אם יפספס ויכשל הוא ידע שהחטא חיצוני לו, זה לא "הוא", ויאמר לעצמו: "אני עובד ה', אני טוב, אני אגדל". ממילא יוכל להתמודד ולחיות בצורה עמוקה יותר, מוצלחת יותר, תשובתית יותר. "התשובה היא - שישבו האדם אל עצמו".

מתורתו

"עיקר הנפילות באות מפני שאינו מאמין בקלותה של תשובה". כך כתב מרן הרב קוק באורות התשובה, אין ספק שאם אדם היה מרגיש בכל ליבו שלמחרת יום כיפור הוא נקי לגמרי, הוא היה מתמלא כוחות לעמוד מעתה בניסיונות ולשמור על דרגתו. מרן הגר"א שפירא ביאר את דברי חז"ל "גדולה תשובה שמגיעה עד כסא הכבוד", ואמר שיש למשפט זה שתי משמעויות: אחת - שכוח התשובה מסוגל לנקות אפילו עבירות חמורות כל כך שהגיעו עד כסא הכבוד, והשניה - שעל ידי תשובה האדם עצמו מוגבה ומתרומם עד כסא הכבוד. בעומדנו לאחר עשרת ימי תשובה - נזכור את שתייהן, נשתדל להרגיש בכל ליבנו, שאפילו אם עברנו השנה עבירות שהגיעו עד כסא הכבוד, עכשיו תיקנו אותן, הן נמחקו ואנחנו הגענו בדרגתנו עד כסא הכבוד.

מעשה רב

בעשרת ימי תשובה שהיו ימים ספורים לפני פטירתו נכנס הרופא לבדוק את מרן הגר"א שפירא זצ"ל ומצא אותו מתנמנם בכסאו. הוא ניגש בעדינות אל הרב ואמר: "כבוד הרב, צריך להתעורר", ר' אברום התנער בהלה ואמר: "אמת, עשרת ימי תשובה! צריך להתעורר לחזור בתשובה!".

אחר כך הראה הרב לבנו במכתב של אחד מגדולי ישראל, שבמקום לכתוב בתאריך "ג' תשרי" כתב "ג' לתשובה". והסביר הרב - כך צריך לחיות, עטופים בתחושה רוחנית של תשובה.

ואכן כל ימי חי' ר' אברום כך, כשפעם לא הרגיש טוב והרופא אמר שזה בגלל וירוס, אמר ר' אברום: הוא אומר שזה הוירוס, ואני אומר שזה 'עבירות' (עבירות בהברה אשכנזית). בגלל שיש לי עבירות הקב"ה הביא עלי ייסורים וצריך לחזור בתשובה...

תולדות חיים

מוזנו ורבו מרן הגר"א שפירא נולד בשנת תרע"א למשפחה מצאצאי תלמידי הגר"א שעלו ארצה בהוראתו. דור שיישי בירושלים שבין החומות, וכל ימיו הזכרה בו פקחותם המפורסמת של חכמיה. מילדותו עמל ושקד בתורה בהתמדה עצומה ונודע במידותיו הנאות. הוא היה אהוב על רבותיו בתלמוד התורה "עץ חיים" שבבית הכנסת "החורבה", ומרוב הערכה לשקידתו וחכמתו, עודד אותו רבו, כבר בהיותו בן 12, לחבר ספר מחידושי בתורה. ר' אברום שמע לו, והוציא את ספרו הראשון "דרכי הקנינים" - חיבור למדני ועמוק, וזאת בעודו פחות מגיל בר מצוה!

כנער צעיר הצטרף ל"ישיבת חברון" שהגיעה אז לירושלים. באחד השיעורים הראשונים של ראש הישיבה רבי משה מרדכי אפשטיין, הקשה ר' אברום קושיה עצומה שהפעימה את הרב אפשטיין כל כך, ומיד לאחר השיעור חיפש את ר' אברום כדי לדבר אתו בלימוד עמוקני.

התמדתו בישיבה הייתה כל כך עצומה, ובזנותו סיפר שעד סוף ימיו נשאר בו חותם אותם הימים, שגידולו ורוממוהו. מרוב עניות ששררה בביתו לא יכל לקנות דפים, ואת חידושי כתב על מחברות משומשות, אך הוא לא חדל מהתמדתו ועמלו הרב בתורה.

בזמן קצר התפרסם כחבר הישיבה, ונעשה חביבם של רבניה, ראש הישיבה רבי יחזקאל סרנא אמר שכל הקמתה וגלגוליה היו שווים רק כדי להצמיח אותו מתוכה, וכשפגש המשגיח הרוחני, רבי לייב חסמן, את אביו - אמר לו שבנו הוא המשובח ביותר מכל בני הישיבה. כשחזר האב לביתו ראה את אשתו מדוכדכת מקשיי עניות, סיפר לה את הדברים, והיא, כששמעה את הבשורה, שכחה מצערה וקמה מאושרת על זכירתה בכזה בן...

דברים שבלב

איתי הסתובב בחצר בית הספר מתוסכל. לפני רגע הסתיימה בכיתה שיחה מפי רב חשוב, שהי סביר על הכוח של התפילה, על חשיבותה ועל עוצמתה. הוא דיבר בכזו התלהבות, הרהר איתי במוחו ובעט באבן חציץ קטנה, אבל עובדה שזה לא עובד לי. כל כך הרבה התפללתי על אחותי רננה שתתחתן כבר, והיא עוד לא מצאה את האחד שלה.

הרב בדיוק יצא מהבנין וחצה את החצר בדרכו אל השער. הוא שם לב לאיתי שהסתובב בפרצוף עצוב וניגש אליי. "ראיתי שלא התחברת למה שאמרתי, נכון? גם עכשיו רואים שמהוה מציק לך. אולי תרצה לשתף אותי?"

איתי התלבט לרגע. מה כבר יש לי להפסיד, החליט בסוף והתחיל להסביר לרב את תחושותיו. "מה כבר שווה התפילה? הוא סיים בתסכול. היא לא עוזרת כלום."

הרב המתין רגע ושאל את איתי: "אתה מכיר את הסיפור על חנה, אמו של שמואל הנביא, שלא היו לה בנים?" כשאתי הנהן לחיוב המשיך הרב: "בנביא מתואר דבר מעניין שכדאי לשים אליו לב, אחרי שאלקנה בעלה אמר לה 'הלא אנוכי טוב לך מעשרה בנים' היא נעמדה שוב לשפוך את ליבה לפני ה'. ראש הישיבה שלי, הרב אברהם אלקנה שפירא, שאתה בטח מכיר אותו בכינוי המפורסם: 'ר'ב אברום', הסביר שכשחנה ראתה שאלקנה מנחם אותה כך, הבינה שהוא השלים עם המצב והתייאש משינוי. דווקא אז היא קמה ומכריזה שהיא לא מתייאשת מישועת ה', ונעמדת להתפלל עוד, ואכן, הקב"ה ענה לה והיא זכתה ללדת את שמואל הנביא."

תודה, הרב! הגיב איתי שהקשיב מרותק. הארת לי מבט חדש על התפילה והאמונה בכוחה. הרב המשיך בדרכו, משאיר אחריו את איתי חזק יותר, מאמין יותר, מעודד יותר. גדול יותר.

כח התפילה הוא אדיר, והקב"ה תמיד שומע אותנו ומחכה לתפילותינו. אנחנו לעולם לא מתייאשים מישועתו, אלא מתפללים שוב ושוב, כמו שלימדו חז"ל: אם רואה אדם שהתפלל ולא נענה - יחזור ויתפלל! שנאמר: קוה אל ה' חזק ויאמץ ליבך וקוה אל ה'."

מתורתו

בברכות (ד' ד') נאמר: "העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים". משפט דומה מופיע במסכת אבות (ב' ג') בשם רבי שמעון בן נתנאל הדורש שהתפילה תהיה "רחמים ותחנונים", אלא ששם מביאה המשנה ראייה מפסוק: "כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד וניחם על הרעה". דברים אלו תמוהים - הרי הפסוק מדבר על תשובה, ומה הקשר לתפילה? הסביר מרן הגר"א שפירא, שלא סתם נוסף הפסוק דווקא בדברי רבי שמעון בן נתנאל, בשונה מהמשנה בברכות. במשנה של 'שלפניה נכתב עליו שהוא "ירא חטא", אדם שירא חטא חי כל חייו בתודעה של תשובה, של התנקות מעבירות והתקרבות לקב"ה. גם תפילתו של אדם כזה מקבלת דרגה וצורה מיוחדת בפני עצמה, ועל כך הביא התנא את הפסוק, ללמדנו על כוחה של תפילה שבאה מתוך תשובה, מלאת "רחמים ותחנונים".

מעשה רב

באחת ההתננות שבהן השתתף ר' אברום, ניגש אליו אחד מהאורחים שהיה רחוק מתורה ומצוות, בדיוק לפני שהתחילו להתפלל ערבית, ושאל בהתרסה: היכן נמצא אלוקים הזה שמתפללים אליו?

ר' אברום חיך ואמר לו ברוגע: עכשיו אני הולך להתפלל, תסתכל עלי כשאתפלל ותבין. ואכן, למרבה הפלא, אותו אחד שרק לפני רגע קנטר ולעג, עמד במשך כל התפילה מרותק לדמותו של הרב המתפלל בנועם ובדבקות, ולא הסיר את מבטו עד שסיים ר' אברום את תפילתו. ליבו הרגיש והפנים את מהות העמידה לפני המלך וקושיותיו נעלמו.

כשסיים הרב את תפילתו, ניגש אליו אותו יהודי כשאור שפוך על פניו, הודה לו בשמחה והם נפרדו בחום ובלבביות.

תולדות חיים

ההערכה אל ר' אברום בין חבריו גדלה כל כך, עד שאפילו בחורים המבוגרים ממנו בשנים רבות, לפני שהיו מוסרים שיעור קטן בפני חבריהם ("חבורה") היו באים לדון אתו בתוכן הדברים. פרסו מו כבחיר ה"עילויים" הביא צעירים רבים להתקרב אליו כדי ללמוד ממנו ולהתגדל בתורה על ידו, והוא קירבם בחביבות ובנעימות. ביניהם התפרסמו לימים כגדולי תורה בציבור החרדי, כמו הרב ברוך דב פוברסקי, הרב יעקב רוזנטל, הרב מיכל יהודה ליפקוביץ והרב ברוך מרדכי אזרחי.

גדולי התורה שבירושלים אהבוהו וקירבוהו, ונהנו לדון עמו בפלפולה של תורה. הם התפעלו מאוד מחריפותו ובקיאיותו, בעוד הם מזקני דור והוא אך בחור צעיר. רבה של ירושלים, רבי צבי פסח פרנק, נתן לר' אברום מתשובותיו ההלכתיות ששלח לשואלים, כדי שיעיר עליהם את הערותיו. ראש ישיבת עץ חיים רבי איסר זלמן מלצר התכתב איתו רבות בדברי תורה ואף הכניס את מכתביו של ר' אברום לתוך ספר "אבן האזל" שחיבר.

גם הגר"ז סולובייצ'יק מבריסק קירב ואהב אותו במיוחד. הוא העריך אותו כל כך עד שביקש

שיביאו לו במיוחד חוברות שיש בהן מחידושי תורתו של הרב, וקראם במלואם. לא לשווא אמר בנו "אבא היה מעריץ של ר' אברהם אלקנה". וכל זה - כשר' אברום היה צעיר בשנות העשרים, והגר"ז מזקני הדור וגאוןיו.

קשר מכתבים מיוחד היה לר' אברום עם החזן איש, שנהג בו בכבוד מיוחד מרוב הערכתו אליו. באחד מהמכתבים ששלח החזן "א לר' אברום כתב שרואים עליו ש"כל מגמתו להגיע לאמת התורה". התבטאות נדירה מפי אדם שידוע בביקורתיותו על בעלי פלי פולים...

דקדוק הלכה

י"ח תש"ח

דברים שבלב

קורה לכם שיש לכם שתי אפשרויות שאתם צריכים להחליט ביניהם, ואתם מתלבטים אובדי עצות איזו מהן יותר צודקת ונכונה?
זה קורה לכולנו. הרבה פעמים אנחנו מתלבטים בין שתי אפשרויות, מה יותר נכון לעשות. "האם כדאי ללכת ולעשות א" או להישאר ולעשות ב", אנחנו שואלים את עצמנו. מה הקב"ה היה רוצה יותר שנעשה? קשה להיות בטוחים בשאלות כאלו, המעורבות האישית תמיד עלולה להטעות אותנו לכיוון שיותר מתחשק לנו או נראה לנו נחמד, ואיננו בטוחים אם ההחלטה שלנו היא הדבר הנכון.

ר' אברום היה אומר שכאשר האדם נמצא בספק כזה, שיעשה את 'מבחן החפץ חיים', שיישאל את עצמו מה החפץ חיים היה עושה? בדרך כלל נגלה שבאופן טבעי ברור לנו במה הוא היה בוחר. פתאום ברור מה נכון ומה הקב"ה רוצה שנעשה. כשאנו מוציאים את עצמנו מהסיפור נעלמים האינטרסים שמתחבאים לפעמים בלבוש אידאולוגי, וקל לקבל הכרעה אובייקטיבית.

ולמה דווקא החפץ חיים? צריך לדעת שדקדוק ההלכה הוא מדויק, לשני הכיוונים. איש הלכה לא מרשה לעצמו לעגל פינות ולחפף מצד אחד, ומצד שני - הוא חי את החיים ברוגע, בלי לחצים ועצבים. 'החפץ חיים' היה אדם שחי את המציאות, הוא נפגש עם אנשים, שוחח איתם בנעימות, לא התכנס בתוך עצמו... ובתוך זאת היה זהיר בהלכה לחלוטין.

החפץ חיים, שחיבר את ספרי חפץ חיים ושמירת הלשון על הלכות לשון הרע, ומשנה ברורה על ההלכות היומיומיות, היה סמל לזהירות בהלכה בכל תחומיה, אדם שדעתו מעורבת בין הבריות ולצד זאת יודע תצמיד מה ההלכה דורשת לעשות - ומקיים זאת.

פעם שאל אדם את ר' אברום שאלה בהלכה, ור' אברום השיב שהדבר אסור. אותו אחד ניסה להסביר למה למרות שההלכה אוסרת אולי כדאי בכל זאת בגלל שיקולים משיקולים שונים, ור' אברום ענה בנחרצות: במקום שבו ההלכה נגמרת - שם הגהינום מתחיל!
באנו לעולם כדי לקיים את רצון ה', וה' נתן לנו הוראות מדויקות לכך, הנקראות: הלכה. השמירה הקפדנית עליה היא מילוי ייעודנו, מעל לכל שיקול אחר. על ידי ההתבוננות בדרכיהם של אנשים גדולים וזהירותם בהלכה - נלמד גם אנו ונהפוך לאנשים גדולים בעצמינו.

מתורתו

"מאז ומעולם היה מהדברים הפשוטים ביותר לכל יהודי מקטנותו, שהדבר העליון לכל יהודי הוא קיום ציווי דבר ה' כפי שנפסק בהלכה. נכון שישנם נסיבות וקשיים לעמוד בהם, אבל בהכרח ידעו כולם שציווי בשר ודם הוא בטל ומבוטל אל מול ציווי התורה. יסוד מוסד מאז קבלת התורה שחיובים או איסורים של התורה הם החיובים העליונים המחייבים כל יהודי. מעל כל חיובים אחרים."
"אמונת אומן של כל יהודי נאמן וכשר היא שהתורה היא מעל כל דבר הקיים בעולם, וכל בעיה נבחנת לאורה של ההלכה בתורת ישראל. כי הם חיינו ואורך ימינו."

מעשה רב

ר' אברום היה ידוע כזהיר ומקפיד גדול בכל פרט בהלכה, כך, לדוגמה, בסוף ימיו נמנע מלאכול לחם בגלל שהרגיש שחולשתו מונעת ממנו לכוון כראוי בברכת המזון.

לא פחות מזהירותו במצוות שבין אדם למקום, הייתה זהירותו בבין אדם לחבירו. היה מפעים להתבונן כיצד יחד עם דקדוקו הגדול נזהר ר' אברום שלא לגרום טריחה לאחרים בעקבות כך.

באחד מערבי הפסח שלאחר שהתמנה לרב ראשי, הייתה אשתו הרבנית מותשת מכל הטרדות שהיו כרוכות בתפקיד, ור' אברום החליט שבאותה שנה יתארחו בהג. כשבנו שאל אותו - הרי בפסח יש כל כך הרבה חומרות שאנחנו נוהגים בהן בבית, ומה יהיה איתן? השיב הרב: השנה נחמיר בהקל על אמא...

תולדות חיים

ר' אברום נחשף לכתבי מרן הרב קוק זצ"ל, שהחלו להתפרסם, ודבק ברעיונותיהם, הוא היה מגיע במיוחד אל ביתו של הראי"ה לשוחח בדברי תורה. ונעשה לידיד קרוב של בנו, הרצי"ה. הרצי"ה שיך בינו ובין אחותו של רבי נתן רענן - חתנו של הרב קוק זצ"ל. הנערה הצעירה שהתלבטה, הכריעה בחיוב אחרי שאשתו של מרן הרב עובדה אותה ואמרה: "הוא עוד ירעיש את העולם כולו בתורתו".

בהמשך הזמינו הרצי"ה ללמד בישיבת מרכז הרב ולהצטרף לצוות הרבנים שהורכב כולו מתלמידיו הקרובים של הראי"ה זצ"ל. ר' אברום נענה בשמחה, וכך, נקשר בקשר נצחי למשפחתו ולישיבתו של הרב זצ"ל יחדיו. קשר שנמשך במשך מעל שישים שנות הרבצת תורה, כשליצידו עומדת רעייתו וזוכה לראות כיצד הבטחת אשתו של הרב זצ"ל מתקיימת בהיזדור, באלפי התלמידים שגידל ובעולם כולו...

שיעורו בישיבה היה אז השיעור היחיד בגמרא מלבד השיעור של ראש הישיבה הרב חרל"פ, שגם איתו היה ר' אברום בקשר תורני עמוק. כך החלה מסכת חיים מופלאה של עשרות שנות הרבצת תורה, בהן בנה ר' אברום עולם תורה שלם בעשרת אצבעותיו. בישיבה למד ר' אברום את הספר הקבלי 'תיקוני זוהר' בחברותא עם הרב הנזיר, מגדולי תלמידי הרב זצ"ל, שגם אתו התיידד.

החזון איש, בהערכתו הרבה לר' אברום, המליץ בחום לרב כהנמן, מייסד ישיבת פנוביץ', שימנה את ר' אברום - שהיה אז רק בן שלושים - לראש ישיבה בישיבתו. הוא טרח גם לנסות לשכנע את ר' אברום עצמו, אך ר' אברום התעקש להישאר במרכז הרב.

הלימוד לעילוי נשמת מאיר בן אירן ת.נ.צ.ב.ה.

דברים שנלב

חיים על הגובה - החג האהוב עליי הוא חג הסוכות. לשבת בצל הסכך, להריח את ארבעת המינים, לרקוד ולשמוח באירועי שמחת בית השואבה. באמת חוויה מיוחדת. ממש 'שמחת בחגך' והיית אך שמח! אבל איך עובדים את ה' בשמחה גם במהלך השנה ולא רק מתחת לסוכה? ומהי בכלל שמחה, שירים וריקודים או משהו אחר לגמרי?

הרב אברהם שפירא זצ"ל, או כמו שכולם קראו לו - ר' אברום, היה יהודי שמח במיוחד. תמיד ראו אותו עם פנים מחייכות והוא גם נהג הרבה לשמוח את סובביו בדברי חידוד וסיפורים משעשעים שגרמו להם לצחוק ולשמוח. הרב נפטר ביום הראשון של חג הסוכות ושמחת החג מאוד אפיינה אותו לאורך כל השנה.

מדי שנה, בערב שבועות, חזר הרב שפירא על הסיפור מהגמרא במסכת פסחים: האמורא רב יוסף היה אומר בחג השבועות: עשו לי עגל משולש (=מובחר), אם לא יום זה שבגללו יש לנו תורה - הייתי עוד אחד מהרבה 'וסף' שיש בשוק, רק משום חשיבות לימוד התורה שלמדתי, זכיתי לדרגה גבוהה, וחייב אני לשמוח במיוחד ביום זה.

הרב שפירא היה אומר שהתורה מרוממת את האדם למדרגות גבוהות ובכך משמחת אותו. נסו לדמיין שהיה לכם מסוק פרטי. כזה שבכל פעם שהיה מתחשק לכם הייתם פשוט נכנסים אליו, ממריאים לשמים ורואים נופים מדהימים. האם לא הייתם מרגישים שמחה מיוחדת?

התורה שקיבלנו היא הרבה יותר מסתם מסוק. התורה מגביהה אותנו לשמים ומאפשרת לנו לחיות את החיים כאן בעולם הזה במבט עמוק וגבוה יותר. בואו ניקח דוגמא קטנה. נניח שאתם רוצים לאכול עכשיו. אתם מכינים סנדוויץ' עסיסי, ומתכוונים לארוחה. ואז אתם נזכרים שאתם צריכים ליטול ידיים ולברך. ופתאום, הסעודה הטעימה הופכת למפגש עם מצווה. מפגש עם רצון ה'. עם רצון גבוה וקדוש. ואם לפני כן זאת היתה רק הנאה של הגוף, כעת המצווה נותנת טעם טוב גם לנשמה שלנו.

שמחה בעבודת ה' לא דורשת מאמץ מיוחד. רק תשומת לב למתנות שקיבלנו ושלפעמים אנחנו לא מספיק מודים עליהן. התורה משמחת כי היא פוקחת את העיניים שלנו לראות את העומק והגובה שבחיים. את הברכה שבכל ארוחה. ואת הזכות לחיות את החיים 'על הגובה'.

מתורתו

"מי שחזק באמונתו ויודע שהכל מן השמיים אז הוא שרוי תמיד בשמחה. התורה ניתנה על מנת שילמדוה בשמחה. הארזי"ל העיד על עצמו שהוא זכה למדרגות שלו רק בגלל שמחה של מצוה, יש הבדל בין כשאדם עושה מצוה בשמחה, לבין שעושה אותה בלי שמחה.

עצבות זה פגם, זה נובע מעצבנות. עצבות זה שאדם לא מרוצה ממצבו... הוא אומר לעצמו שלפי השכל שלו או לפי הצדיקות שלו הוא לא היה צריך לחטוא, ואז חסר לו, ומתמלא מרירות... אחד מהחידושים של החסידות היתה השמחה, אפילו על לא כלום, העיקר להיות בשמחה. וחידושי החסידות הם הרחבה של מה שכתוב בחז"ל".

מעשה רב

ר' אברום עודד תמיד את סובביו להיות בשמחה, הוא "לא סבל" עצבות... פעם עבר לידו אברך בפנים עצובות, עצר אותו הרב והורה לו: תחייך! האברך התבלבל לרגע, אך הרב מצווה עליו לחייך... בעל כרחו התחיל לחייך, ומרוב שהאירוע כולו שיעשע אותו כל כך, נשאר החייך על פניו גם הרבה אחר כך..

כל כך חי ר' אברום את הדישה התמידית לשמחה, עד כדי כך שגם בימי האחרונים ממש, כשכל תלמידיו דאגו וחרדו לשלומו, ואחד הר"מים הציע שבמוצאי יום כיפור יישארו הבחורים בישיבה ללמוד לרפואתו, הרב שמח מההצעה אך מיהר להדגיש ולבקש: אבל תגיד לבחורים שאני לא רוצה שיהיו עצובים! לא עצבניים ולא עצובים, שיהיו בשמחה!

תולדות חיים

במקביל לתפקידו בישיבה עמל ר' אברום על סידור כתבי הגאון רבי איצ'לה מפנובוז'. לאחר גייעה גדולה הדפיסם בספר "זכר יצחק" וצירף בסופו חידושים שלו בנוגע לדיונים שבספר. על חידושים אלו אמר רבי חיים יעקב לוי, בנו של רבי אריה, ש"עמקות כוז בתורה לא קיימת בדורות שלנו".

לאחר מספר שנים שלימד ר' אברום בישיבה, נחלש ראש הישיבה הרב חרל"פ והתקשה למסור את השיעור הכללי. הוא ביקש מר' אברום שיחליפו בכך, וכך היה. מאז, במשך מעל חמישים שנה מסר הרב מידי שבוע את השיעור הכללי בהיכל הישיבה.

כשנפטר הגר"מ חרל"פ והרצי"ה נהיה ראש הישיבה, הציב לצידו את רבינו כ"ראש ישיבה" המופקד על ענייני הלימוד בגמרא והלכה, ועשאו ליד ימינו בכל ניהול הישיבה. הוא רצה לעשות מעמד הכתרה גדול לרבינו, אך רבינו בבריחתו מהכבוד ביקש שלא לעשות זאת, וכך, בלי רעש ותשומת לב, נכנס לגדול תפקידי חייו, שאותו מילא 56 שנים שבהם יצר את עולם התורה הדתי לאומי בדרכו של הרב קוק זצ"ל, בתחילה בצילו של ראש הישיבה הרצי"ה, ולאחר מכן בראשות הישיבה בעצמו.

לא קלה הייתה המלאכה, לגאון אדיר שכמותו המופלג בתורה ובלמדנות ורגיל לעסוק בתורה בעמקות הגבוהה ביותר, להשקיע בבניית תלמידים שהחלו את יצירת קומתם הרוחנית וחלקם חסרי ידע מוקדם על דרכי לימוד התורה ועל חשיבותה. אך במסירות מאין כמוה יצק רבינו בתלמידיו עוד ועוד אהבת תורה, גישה לתורה, הבנה ישירה וכח סברא, העמקה ועיון בה, ועולם ערכים הבנוי על גבה, יחד עם יראת שמיים ואמונה בהירה ומעמיקה. וכל זאת באהבה עצומה כאילו היו בניו.

